

מעלית בבית משותף

הרב יחזקאל יעקובסון

שאלה: מעלית העולה ויורדת בבית משותף, והפעלתה גורמת הוצאות ניכרות. ומלבד ההוצאות השוטפות של חשמל, ישנן הוצאות שאינן קבועות כתקונים וכדומה.

והנה, דיירי הקומה התחתונה טוענים שאינם מעוניינים כלל במעלית, כיון שאינם משתמשים בה, ולכן אינם רוצים להשתתף בהוצאות הפעלתה. אך שאר הדיירים טוענים, שכיון שהבית משותף, עליהם לשאת בהוצאות ככל הדיירים.

א. האם יכולים דיירי הקומות העליונות לכפות עליהם להשתתף בהוצאות?
ב. כאשר יש ועד-בית, ונפלה החלטה שכולם ישתתפו בהוצאות, היחייב הדבר אותם, או כשאין ועד-בית, היוכל הרוב לכפות את המיעוט?
ג. במקרה ומנהג העיר לחייב את כולם, האם מועיל המנהג?

ונבוא על ראשון ראשון בעזה"ת:

א. במשנה בבא-בתרא (דף ז' ע"ב) שנינו: "כופין אותו (את בן החצר שאין רוצה לסייע את בני החצר - רש"י). לבנות להם בית שער ודלת לחצר. (להיות שומר הפתח יושב בצל ומרחיק את בני רה"ר להציץ בחצר - רש"י). רשב"ג אומר: לא כל החצרות ראויות לבית שער.

כופין אותו לבנות לעיר חומה, דלתיים ובריח. רשב"ג אומר: לא כל העיירות ראויות לחומה". ומפרשת הגמרא דלרשב"ג רק חצר הסמוכה לרה"ר ראויה לבית שער, אך כשאינה סמוכה לרה"ר אינה ראויה לבית שער. ובעיר: הסמוכה לספר ראויה לחומה, דלתיים ובריח. ושאינה סמוכה אינה ראויה לכך.

ורבנן סוכרים דגם חצר שאינה סמוכה לרה"ר ראויה לבית שער, כיון ש"זימנן דדחקי בני רה"ר ועיילי להתם". וכך עיר שאינה סמוכה לספר ראויה לחומה כיון "דזימנן דאתי גייסא גם להתם".

ברשב"א ובנמוקי-יוסף מובא שאע"פ ש"כל מקום ששנה רשב"ג במשנתנו, הלכה כמותו", לא קי"ל כהאי כללא והלכה כרבנן. וכן פסק הרמב"ם (בפ"ה מהלכות שכנים ה"א): "חצר השותפין, כל אחד מהן כופה את חברו לעשות בה בית שער ודלת. וכן כל הדברים שהחצר צריך להם צורך גדול, או דברים שנהגו בני המדינה לעשותם. אבל שאר דברים כגון ציור וכיור וכיוצא בו, אינו כופהו".

ב. הרמב"ם חילק בין בית שער ודלת שעליהם כופין לבין ציור וכיור שאין כופין עליהם. ולכאורה אין לדברי הרמב"ם מקור בגמרא. וכתב הרב המגיד "זה פשוט", וכוונתו, כי חילוק הרמב"ם הוי מסברא.

ובביאור הגר"א חו"מ (סימן קס"א סק"ג) כתב דהרמב"ם למד מהא דשותפין בחצר אינן יכולים לכפות זה את זה לבנות כותל למעלה מד' אמות, וכדמפורש

במשנה ב"ב (בדף ה'). "למעלה מד' אמות אין מחייבין אותו" – כיון דלהיזק ראייה סגי בכותל ד' אמות, ואין צורך ליותר מכך. ומכאן למד הרמב"ם דציור וכיור וכל דלא הוי צורך גדול אין בני החצר יכולים לכפות זה את זה. אמנם צ"ע קצת, דבכותל בין חצרות איירי, דבני החצר כופין זה את זה שלא יזיקו האחד את חברו בהיזק ראייה, ומשום הכי למעלה מד' אמות שאין כבר היזק ראייה לא יכול לכפות, כיון שאינו מזיק; אבל הכא איירי בהוצאות לטובת החצר, ומכוח השותפות מחוייבים בכך כולם. ונראה להביא ראייה לדעת הרמב"ם מב"ב (בדף ב' ע"ב), דשם הוכיחה הגמרא דהיזק ראייה שמייה היזק, מהא דכופין בני החצר לבנות בית שער, ולכן שותפים המזיקים זה את זה חיייבים לבנות בית שער. ומשמע דאי היזק ראייה לאו שמייה היזק, גם בחצר לא יוכלו לכפות לבנות בית שער. ואע"ג דגם למ"ד היזק ראייה לאו שמייה היזק, מודה דיש צורך כלשהוא בבית שער. אלא כנראה ס"ל דלא הוי צורך גדול.

ומכאן למד הרמב"ם דבני החצר לא כופין כי אם לצורך גדול. ולציור וכיור דלא הוי צורך גדול אין בכוחם לכפות.

ג. כתב רבינו ירוחם (בנתיב ל"א ח"ו): "כופין בני חצר לבנות בית שער, אם הוא סמוך לרשות הרבים". היינו דפסק כרשב"ג. אמנם גבי עיר הכריע כת"ק, שגם כשאינה סמוכה לספר כופין לבנות חומה. ובבית-יוסף הקשה שדבריו סותרים זה את זה ונשאר בצ"ע.

ונראה ליישב, דהרי הרמב"ם פסק שבחצר יכולים לכפות רק לדברים דהוי צורך גדול (נתבאר לעיל), ולגבי עיר לא חילק בין צורך גדול ללא גדול, (לגבי "כופין בני בעיר זא"ז לעשות חומה דלתים ובריח") וצ"ל דשונה הכפיה בחצר מכפיה בעיר: בחצר כופין כיון שהם שותפים ויכולים לחייב על צרכי החצר, אך בעיר אין החיוב מטעם שותפות, אלא בני העיר לגבי עצמם הוי כבית-דין הגדול, כדמפורש בחו"מ (סימן ב'), ומשו"ה בחצר כופין רק בצורך גדול. אבל בני העיר לא זקוקים לצורך גדול כדי לכפות, דהכפיה היא מחמת שבני העיר כבי"ד לעניני צרכי העיר.

עפ"ז סובר רבינו ירוחם דבחצר שלא סמוכה לרה"ר, אע"ג דזימנין דדחקי בה רבים, מ"מ אין בית שער צורך גדול, ואין זה תועלת שותפי-החצר כל כך, ולכן אין יכולים לכפות, דהכפיה מועילה רק לתועלת השותפות. אך בעיר, אע"ג שאינה סמוכה לספר והחומה אינה צורך גדול יכולים בני העיר לכפות, כי לא בעינן צורך גדול לשם כפיה.

ד. בשו"ע חו"מ (סימן קס"א ס"א) פסק כרמב"ם דבחצר כופין רק כשהוי צורך גדול, או דנהגו בני המדינה בכך. אך לא כופין על ציור, כיור וכדומה. בבית גבוה, בפשטות, מעלית הוי צורך גדול, דלא גרע מבית שער דלרכנן כופין אף דאינה סמוכה לרה"ר, כי זימנין דדחקי בה רבים. ואף אם נאמר דשאני בית שער ודלת דהוי למניעת היזק ראייה, משא"כ מעלית שהיא לרווחא והוי כציור וכיור שאין כופין; אפ"ה אכתי יוכלו בני

הבית לכפות מצד דהוי דבר שנהגו בני המדינה לעשותו. ובשו"ע וברמב"ם נפסק דבמנהג המדינה אף דלא הוי צורך גדול, כופין.

אמנם כד נעיין שפיר, נחזי דהדין איפכא: דהרי בני החצר כופין רק כשהוי לתועלת כל בני החצר, ובזה אף אם אחד אינו רוצה להשתתף, כופין אותו להשתתף.

אך באותם דברים שמתחילה הם לתועלת חלק מבני החצר, ולחלק לא הוי תועלת כלל, אין כופין, ואע"פ שלאותם הצריכים הוי בגדר צורך גדול. וראיה מהא דאמרין דרבנן (תלמיד-חכמים) לא בעי נטירותא. היינו אע"פ ששאר בני העיר כופין זא"ז לבנות חומה, רבנן לא בעי נטירותא משום שהתורה משמרתן. פירוש: כיון שאין להם הנאה מבני החומה לא חייבים להשתתף בהוצאה; אם כן, כל שאינו נהנה אינו צריך להשתתף בהוצאה. ואע"פ שת"ח פטורים מכל מיני מיסים וארנונות (בדנפסק בשו"ע יו"ד), התם הטעם דאין פורענות באה לעולם אלא בשביל עמי-ארצות, וכדמוכח במעשה דרבי, אבל בצרכי העיר חייבים, כדמפורש בגמרא "הכל לכריא פתיא אפילו מרבנן" (עי"ש רש"י ותוספות), ואף על פי כן פטורים מהשתתפות בחומה שהיא מצרכי העיר. והטעם, דאינם צריכים לחומה, כדאמר הכתוב: "אני חומה ושדי כמגדלות", ומפרשים: "אני חומה - זו תורה", א"כ מוכח דכל שאין נהנים מצרכי העיר ולא הוי לתועלתם לכתחילה פטורים.

ונראה עוד להוכיח מהתוספת המובאת ברמב"ם ובשו"ע: דמי שיש לו בית בחצר, ואינו דר עמם, חייב לעשות עמהם דלת, נגר ומנעול ולא שאר דברים. וטעם החילוק: בית-שער הוי משום היזק ראייה, ואינו נהנה ממנו כלל כיון שאינו דר שם. אבל דלת, נגר ומנעול שהוי שמירה משום גנבים ומזיקים, ודאי יש לו תועלת, ולכן חייב כשאר בני החצר. מוכח דכל שאין לו מלכתחילה תועלת בדבר, אע"פ שלשאר בני החצר הוי תועלת, אין כופין אותו. ורק כשהוי תועלת לכולם, ואחד לא רוצה בכך, כופין אותו. ובנידון דידן כיון שדיירי הקומה התחתונה אינם זקוקים למעלית, יש לפוטרן מעיקר הדין מלשאת בהוצאותיה.

ה. אמנם פסק הרמב"ם שבציור וכיור אין כופין בני החצר זא"ז, אך אם גילה דעתו שהוא חפץ בו, מגלגלין עליו את הכל.

וכתב הרב המגיד דמקור הדין מכותל חצר שנפל, שלמעלה מד' אמות אין מחייבין אותו לבנות, אבל אם סמך לו כותל אחר, מגלגלין עליו את הכל (ב"ב ה' ע"א).

וא"כ אף הכא אם ישתמש דייר מהקומה התחתונה במעלית, נגלגל עליו את הכל.

אך עדיין צ"ע: דהתוספות בב"ב (ה' ע"א) הקשו: אמאי סמך לו כותל אחר מגלגלין עליו את הכל, הא קי"ל "זה נהנה וזה לא חסר פטור"? ותירצו ב' תרוצים: א. "אע"ג דזה נהנה וזה לא חסר פטור, מ"מ כיון דגלי דעתיא דניחא

ליה בהגבהה, חייב. וכן משמע נמי ב"כיצד הרגל" דקאמר טעמא דניקף, הא מקיף פטור, ש"מ זה נהנה וזה לא חסר פטור, ואפ"ה כשעמד ניקף חייב".
ודבריהם צריכים באור: דהא כל זה נהנה וזה לא חסר, גלי דעתיה דניחא ליה. אמנם בב"ק (דף כ' ע"ב בד"ה "טעמא") ביארו התוספות "דשאני עמד ניקף דגלי דעתיה דניחא ליה בהוצאה, ולא דמי לגר בחצר חבירו דלא גלי דעתיה אלא בחינם".

ולפי"ז דוקא בסמך לו כותל אחד, דג"כ גלי דעתיה דניחא ליה בהוצאה בהא כותל, אבל במידי אחרינא אמרינן "זה נהנה וזה לא חסר פטור".

ב. "אי נמי הכא חסר הוא, שגורם לו שהגביה הכותל למעלה מד' אמות כדי שלא יהא לו היזק ראייה בשום ענין ממנו".

כוונתם כדעת הגמרא בב"ק, דגם למ"ד זה נהנה וזה לא חסר פטור, היכא שגרם לו היקפא יתירה, מודה שמגלגלין עליו את הכל. ולכן כשגדר מארבעת רוחותיו מגלגלין עליו את הכל. לפי"ז צ"ע בדברי הרמב"ם: דהא פסק (בפ"ג מהלכות גזילה ואבידה) דזה נהנה וזה לא חסר פטור, ומדוע פסק בפשטות שאם גילה דעתו דניחא ליה בציור וכיור, מגלגלין עליו את הכל?

וצ"ל דהרמב"ם מחייב רק כשגלי דעתיה דניחא ליה בהוצאה בשביל ציור וכיור, או כאשר זה נהנה וזה חסר כגון מקיף וניקף דקא"ל "את גרמת לי היקפא יתירא", וה"ה הכא דהיה צריך לצייר ולכייר יותר בגללו.

ואע"פ שלא נזכר פרט זה ברמב"ם ובשו"ע, ע"כ צ"ל כן דלא תקשי קושית תוספות.

ו. קצות-החושן (בסימן קנ"ח ס"ק ו') כתב דהרמב"ם חולק על שיטת תוספות וסובר דאע"ג דניחא ליה בהוצאה אמרינן זה נהנה וזה לא חסר פטור. ובסמך לו כותל אחר שמגלגלין עליו את הכל, הוי כפירוש רבינו-יונה והנמוקי-יוסף דהכותל הראשון בנוי ברשות שניהם, ומיד בבנייתו גילה דעתו דניחא ליה, וקנה את חלקו בכותל (גם מה שלמעלה מד' אמות), וא"כ אין זה שייך לסוגית זה נהנה וזה לא חסר. דשם דר בבית חבירו ואינו יכול לזכות בבית, אבל הכא כיון שסמך לו כותל אחר, קנה חלקו בכותל הראשון ע"י קנין חצר ומשור"ה חייב. וא"כ ה"ה בציור וכיור כשגילה דעתו דניחא ליה, קונה בקנין חצר, דהא הוא שותף בחצר.

אך דברי הקצות בדעת הרמב"ם צ"ע: דבשלמא בבנין כותל כיון דניחא ליה קנה מיד בקנין חצר, כיון דהכותל עומד בחצרו; אבל בציור וכיור אין דבר ממשי שיוכל לקנותו בקנין חצר, ומדוע, אליבא דהרמב"ם, אם גילה דעתו דניחא ליה, מגלגלין עליו את הכל? ואולי אפ"ל דהרמב"ם סובר כנמוקי"י בב"ק: דלעולם לא סגי בסברת זה נהנה וזה לא חסר, דהא איכא כנגד זה "שחרוריתא דאשייתא" - השחרת הכתלים ע"י שימוש, אך כיון שלא רק משחיר כתליו אלא גם מועיל לו, כמוכא בגמרא "דביתא דמייתיב יתיב, ושאייה יוכת שער", וא"כ הרווח וההפסד שווים והוי זה נהנה וזה לא חסר. כל זה בבית שלא דרו בו. אבל בחצר שלעולם איכא פסידא דשחרוריתא המקלקל את הסיוד וכיור, ולעומת זאת אין תועלת של "ביתא דמייתיב

יתיב". שהרי בלעדיו ג"כ גרים בחצר. ממילא לא שייכת סברת זה נהנה וזה לא חסר. וכעין זה כתב נתיבות-המשפט (בסימן קנ"ח ס"ק נ'). אמנם בנודע-ביהודה (בסימן כ"ד) כתב דלרמב"ם בשחרוריתא דאשייתא אין מגלגלין עליו את הכל, אלא משלם רק מה שהזיק; ולפי"ז לא שייך תירוץ זה בדעת הרמב"ם.

ז. לפי"ז בנידון דידון, אם ישתמש במעלית שכן מהקומה התחתונה תלוי הדבר בדעות השונות: לתוספות בתירוצם הראשון כשגילה דעתו דניחא ליה בהוצאה עבור זה, מגלגלין עליו, אבל לא בסתם גלוי-דעת שהדבר טוב לו. אך לתירוצם השני רק כשנעשה סידור מיוחד גם עבור דיירי הקומות התחתונות, ואז מגלגלין עליהם את הכל. לרמב"ם, אי ס"ל כתוספות הדין כדלעיל. ולדעת הקצוה"ח נגלגל עליו את הכל אע"ג דלא גלי דעתיה דניחא ליה בהוצאה, כיון שקנה בקנין חצר. וכן לפי מש"כ בדעת הרמב"ם דכל שימוש הוי כשחרוריתא דאשייתא, ובחצר שמשתמשים בה אחרים אין תועלת של "ביתא דמייתב יתיב", וא"כ אם ישתמש נגלגל עליו את הכל.

אך, נראה לומר, דלרמב"ם הסובר שבגלי דעתיה מגלגלין עליו את הכל, מסתבר דכיון דהנאת המשתמשים הדירים למטה פחותה מהדיירים בקומות העליונות, לא נחייב את התחתונים ממש כעליונים. ודמי להא דקי"ל דגובים לפי קירוב החומה לבתים, כי כל הקרוב זקוק לה יותר. ואע"ג דקי"ל בסימן ג' דבחצר אין דנים לפי קירוב בתים; היינו דוקא לגבי שמירה, דכיון דיגיעו האנסים לחצר אין נפק"מ בין קרוב לרחוק. אבל לגבי דברים דיש נפק"מ בין בני החצר, ודאי דנים כל דייר לפי גודל הנאתו וצרכו.

ח. ע"פ מה שבואר עד כה הרי שמתחילה א"א לחייב את התחתונים בתשלום אם אינם נהנים. רק כשגילו דעתם דניחא להו בהוצאה, או שהשתמשו וגרמו חסרון בשמוש מגלגלין עליהם את הכל. אך יש לדון כשמנהג המדינה שכל הדיירים משתתפים בשוה, האם יוכלו לכפות גם את התחתונים לשלם?

יסוד הספק: קי"ל, בדיני ממונות, מנהג מבטל הלכה. המקור בריש פרק השוכר את הפועלים: "השוכר את הפועלים ואמר להם להשכים ולהעריב. מקום שנהגו שלא להשכים ולהעריב אינו יכול לכופן". ובירושלמי כתב ע"ז: "אמר ר' הושעיא: זאת אומרת המנהג מבטל הלכה". ומפורש שם דאע"ג דקי"ל המוציא מחבירו עליו הראיה, הכא אי טעין בעה"ב שהתנה שישכימו ויעריבו, והפועלים מכחישים, הולכים אחר המנהג. וכן אע"ג דטפי להו בשכרן, לא אמרינן דזו ראייה שרוצה שישכימו ויעריבו, כיון דהמנהג שאין משכימים, (עיינן פני משה שם. ועיינן בהרב המגיד פ"ט מהלכות שכירות ה"א, ומה שהקשה ע"ז מראה-פנים).

אך בהא דמנהג מבטל הלכה בידי ממונות נאמרו מספר הגבלות בראשונים:

המרדכי בריש פרק השוכר כתב: "כתב בספר א"ז, כגון שהוא מנהג קבוע על פי חכמי המקום, כדאמרינן במסכת סופרים שאין הלכה נקבעת אלא עד שיבא מנהג. וזה שאמרו מנהג מבטל הלכה - פירוש מנהג ותיקין. אבל מנהג שאין לו ראייה מן התורה, אינו אלא טועה בשיקול הדעת. וכמה מנהגים גרועים דלא אזלינן בתריהו, כדמפרש ר"ת בב"ב גבי הכל כמנהג המדינה". ר"ת, המובא בדברי המרדכי, הוכיח שאם נהגו לעשות מחיצה למניעת היזק ראייה, בפחות מ"הוצא ודפנא". לא אזלינן בתר ההוא מנהג דמנהג הדיוט הוא. ומכאן הוכיח המרדכי דיש מנהגים שאין לסמוך עליהם אפילו היכא דתנן "הכל כמנהג המדינה".

הרא"ש (בתשובה נ"ה סעיף י') לגבי מנהג שנהגו שהאשה מנחלת נכסיה בירושה למי שתרצה, כתב: "ובענין ממון, יש כוח ביד בי"ד לתקן תקנות בענין ממון לפי הצורך והזמן, אפילו להעביר על דין תורה, וליטול מזה לזה כדתניא... ואמרינן ביבמות: מנין שהפקר בי"ד הפקר... וכל זה בתקנה שבי"ד מתקנים ומפקירין ממון מזה ונותנים לזה. אבל ע"פ המנהג לא ידעתי איך יתנו ממונו של זה לזה... הלכך אפילו נהגו כן דור אחר דור, ע"פ הראשונים פשוט טעות המנהג וצריך לבטלו, כי הוא לעבור על דברי תורה להעביר נחלה מן הראוי לירשה שלא ע"פ הפקר בי"ד".

מוכח מהרא"ש והמרדכי דמנהג שלא הונהג ע"פ תקנת בי"ד, או מנהג ותיקין לא אמרינן בו מנהג מבטל הלכה, אע"פ שנהגו בו בני העיר.

בתשובות הרשב"א (ח"ה סי' פ"ח) כתב: "ועוד הוכיחו המפרשים בנימוקיהם, בב"ב פרק מי שמת, דלא אמרו בירושלמי מנהג מבטל הלכה פסוקה מד"ת, אלא כמנהג שהתנו עליו בני העיר או פרנסי העיר במעמד כל בני העיר. אבל מנהג סתם אינו מבטל אלא הלכה רופפת. כלומר: דבר רופף בדינו ואין דינו מחזור יפה, (כוונתו למה שמצינו "פוק חזי מאי עמא דבר"). ואנו אין בנו לבטל דין גמור ברור. אבל כשהדבר כנגד הדין אנו עושין בו הדין, ואין משגיחין למנהג. וכן העידו הרמב"ן ז"ל והריטב"א ז"ל שכתב הרי"ף בתשובה". (כנראה אין סיום הדברים מהרשב"א, שלא יכתוב דברים בשם הריטב"א ז"ל). הרי דס"ל דאין מנהג מבטל הלכה אלא אם התנו עליו בני העיר, או פרנסי העיר במעמד כל אנשי העיר.

ט. כיון דנתבאר שהדיירים התחתונים פטורים מצד ההלכה, א"כ אף אם נהגו במדינה לגבות מכולם בשוה, אין זה מנהג שנאמר עליו "מנהג מבטל הלכה", כיון שאין זה מנהג ותיקין או מנהג שהונהג ע"פ בי"ד והותנה במעמד כל אנשי העיר.

אך תרומת-הדשן (בסימן שמ"ב) הביא את שיטות הראשונים דאזלינן בתר מנהג שלא כהלכה רק כמנהג ותיקין וכתב: "מ"מ נראה דבעניני מיסים וכה"ג, כולו מודו דאזלינן בתר מנהגם דבני העיר, או בני המדינה שנהגו

בו מקדם, אפילו אי לא הוקבע ע"פ חכמים.
כדמייתי הר"א כ"ץ ראייה מההיא דחמרים וספנים בפרק הגוזל בתרא
(דמבואר שם דיכולים חמרים וספנים לעשות ביניהם כל מיני תנאים, ותנאם
קיים).

ונראה דיפה יש לחלק בעניני מיסים לבני העיר, וכן צרכי חמרים וספנים,
למהלך שיירא שלהם וכל דבר שרבים מצורפים יחד, צריכים למיזל בתר
מנהגא דידהו וכפי הסדר שעושים לעצמם לפי צרכיהם ולפי ענינם. דאי
מצרכנא להו למיזל בתר דין תורה בכל דבר, לעולם תהא מריבה ביניהם.
משו"ה מעיקרא מחלו אהדדי לוותר על דין תורה, דגמרי ומקני למיזל בתר
סדר מנהג דידהו".

עולה מדבריו דכל מקום שרבים מצורפים יחד, הולכים אחר מנהגם אע"פ
שאינו כהלכה. שכדי שלא תהא מריבה ביניהם מוחלים על דין תורה כדי
ללכת בתר מנהגם.

לפי"ז בשכנים בבית משותף, שבהרבה דברים זקוקים האחד לשכנהו, לכו"ע
הולכים אחר מנהגם אע"פ שאינו כהלכה.

אמנם בש"ך ובתומים בסימן ע"ב סעיף ה' משמע דדברי התרומת-הדשן
רק בעיני מיסים ולא בשאר מילי, אבל אין זה הכרח בדבריהם. ואפ"ל שבאו
רק למעט כל מנהג שאינו כהלכה במקום שאין רבים מצורפין, ואדרבה זיל
בתר טעמא דתה"ד ששייך בכל מקום שרבים מצורפים יחד, וצריכים זה לזה
בכמה דברים, דמוחלים לילך אחר מנהגם אף שאינו כהלכה, וכן מוכח
מהראיות בתנאי ומנהג חמרים וספנים שלא איירי במיסים, והולכים אחריו
אע"פ שאינו כהלכה.

לסיכום,

- א. במקום שאין מנהג, או שאין ועד-בית המחייב את כל בני הבית
להשתתף בשוה, פטורים דיירי הקומות שאין זקוקים למעלית מלשלם.
- ב. במקום כנ"ל, אם גילה הפטור בדעתו דניחא ליה בהוצאה קטנה (וי"א
דאפילו גילה בדעתו סתם), מגלגלין עליו את הכל ומשתתף בהוצאה ככולם.
- ג. במקום שיש מנהג, או במקרה ויש ועד-בית בבנין שהחליט שעל כל
הדיירים להשתתף בשוה, חייב לשלם, משום שכל הנכנס לדור במקום משותף,
מוחל מתחילה לעשות כנהוג אע"פ שאינו מחוייב מן הדין.